

Ανοικτή επιστολή προς τον πρωθυπουργό και την πολιτική ηγεσία της χώρας για την ανάπτυξη στη Θεσσαλονίκη και την Κεντρική Μακεδονία

Κύριε Πρωθυπουργέ,

Τα εγκαίνια της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης αποτελούν, κατά τα ειωθότα, ένα βήμα για την παρουσίαση του οικονομικού και αναπτυξιακού προγράμματος της κυβέρνησης και εξαγγελιών για την ανάπτυξη της Θεσσαλονίκης και της Βόρειας Ελλάδας.

Φέτος ειδικά, το πρόγραμμα εμπλουτίζεται με τον απολογισμό της μεγάλης διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων. Είμαστε υπερήφανοι που η χώρα μας κατάφερε να ανταποκριθεί με επιτυχία σε αυτή τη μεγάλη πρόκληση και χαίρομαστε για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών που πραγματοποιήθηκε στην πρωτεύουσα. Μας προβληματίζει όμως ιδιαίτερα το υπερβολικό κόστος αυτής της διοργάνωσης και οι επιπτώσεις του στην ανάπτυξη της Περιφέρειας.

Πρέπει επιτέλους να γίνει κατανοητό **πολιτικά**, ότι η ανάπτυξη της χώρας, οφείλει να είναι ισόρροπη, με συνολικούς στόχους και αποτελέσματα αντί του συνεχώς εντεινόμενου υδροκεφαλισμού που συντελείται στην Αττική.

Αναπόφευκτη συνέπεια είναι η σύγκριση με το τι «δεν» γίνεται στην περιοχή της Θεσσαλονίκης και η δικαιολογημένη πικρία που αισθάνονται οι κάτοικοι της.

Το Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Μ. ως φορέας των Ελλήνων Μηχανικών, εκφραστής της συμπυκνωμένης γνώσης και εμπειρίας τους, έχει επανειλημμένα διακηρύξει ότι η άσκηση συγκροτημένης αναπτυξιακής πολιτικής απαιτεί:

- Καλή γνώση της υπάρχουσας κατάστασης
- Χωροταξικό σχεδιασμό ισόρροπης ανάπτυξης σε επίπεδο χώρας, περιφέρειας και νομού
- Συνεπή διαχρονικά πολιτική για την εφαρμογή αυτού του σχεδιασμού
- Προσδιορισμό στόχων και προτεραιοτήτων μέσα από μεσοπρόθεσμα προγράμματα
- Εξασφάλιση χρηματοδοτικών εργαλείων για την υλοποίησή τους
- Σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο και ικανή δημόσια διοίκηση

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Οι ανάγκες της Θεσσαλονίκης αποτελούν δεδομένα χρόνων, οι λύσεις είναι γνωστές και το κόστος τους έχει εκτιμηθεί. Συνεπώς αυτά που θα διαχωρίσουν την πολιτική βούληση από τις οραματικές εξαγγελίες, είναι:

- **Η εξασφάλιση των κονδυλίων από δηλωμένες πηγές και με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα εκταμίευσης.** Το Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Μ. θεωρεί ως μόνη ορθολογική πολιτική, την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για την αντιμετώπιση καταγεγραμμένων αναγκών και όχι τη μέχρι τώρα ακολουθούμενη, τόσα χρήματα μας περισσεύουν αυτά τα έργα κάνουμε.
Το ΜΕΤΡΟ, η υποθαλάσσια και τα έργα του αεροδρομίου έχουν συγκεκριμένους προϋπολογισμούς και εν μέρει καθορισμένες διαδικασίες χρηματοδότησης. Διαφοροποίηση των διαδικασιών με άμεση συνέπεια στη δημοπράτησή τους, παραπομπή στο τέταρτο ή κάποιο νιοστό Κ.Π.Σ., είτε γενική αναφορά σε κονδύλια του δημοσίου, σύμφωνα με τη μέχρι τώρα εμπειρία μας, σημαίνει μη υλοποίησή τους.
- **Ο προσδιορισμός του χρόνου περάτωσής τους με σφιχτά αλλά ρεαλιστικά χρονοδιαγράμματα.** Τα παραπάνω τρία έργα έχουν μελετηθεί επαρκώς (η υποθαλάσσια μάλιστα επανειλημμένα και ακριβώς), συνεπώς μπορεί να προβλεφθεί ο απαιτούμενος χρόνος υλοποίησής τους. Διαφοροποίηση μελέτης, ακόμα και αν στόχος είναι η βελτίωσή της, όπως στην περίπτωση της βασικής γραμμής του ΜΕΤΡΟ, σημαίνει επ' αόριστον αναβολή. Εδώ πρέπει να συυπολογιστεί και ο χρόνος που απαιτείται για την εφαρμογή του νόμου για τα Δημόσια Έργα που θα ψηφιστεί και θα πρέπει να συμπληρωθεί με τα αναγκαία Προεδρικά Διατάγματα, Υπουργικές Αποφάσεις και Εγκυκλίους για την εφαρμογή του.
- **Η συγκρότηση φορέα σχεδιασμού - υλοποίησης των μεγάλων έργων της Θεσσαλονίκης και η εξειδίκευση της πολιτικής ευθύνης σε κυβερνητικό επίπεδο.** Εμείς θεωρούμε αναγκαία και προτείνουμε την ίδρυση Ειδικής Γραμματείας Έργων Μείζονος Θεσσαλονίκης στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., με αντίστοιχη υπηρεσία στη Θεσσαλονίκη, η οποία θα αναλάβει σταδιακά και τα άλλα απαιτούμενα έργα για την επίλυση του κυκλοφοριακού προβλήματος της πόλης, όπως τα parking, τους κόμβους, το τραμ, τις επεκτάσεις του μετρό και τον προαστιακό. Οι λόγοι συγκρότησης ενιαίου φορέα είναι προφανείς:
 - Επειδή η επιβίωση και το μέλλον της πόλης είναι εθνικής σημασίας
 - Επειδή όλα τα έργα είναι και οφείλουν να είναι συμπληρωματικά και συνεργαζόμενα. Απαιτούν συνεπώς συνολικό σχεδιασμό και δεν είναι σκόπιμη η εμπλοκή πολλών υπουργείων και πολλαπλάσιων υπηρεσιών που καταλήγει σε αδυναμία υλοποίησης.
 - Επειδή οι καθυστερήσεις τους δεν πρέπει να αποδίδονται προσχηματικά στην έλλειψη κοινής άποψης των τοπικών φορέων.

Η αναφορά στα τρία συγκεκριμένα έργα γίνεται διότι είναι ώριμα, αναμφισβήτητης αναγκαιότητας, με δεσμευτικές υποσχέσεις από τη νέα κυβέρνηση. Ο συνολικός κατάλογος των αναγκαίων έργων είναι μακρύτατος και βεβαίως γνωστός στην Κυβέρνηση. Οι απόψεις του Τμήματός σας έχουν

γνωστοποιηθεί, τον Σεπτέμβριο του 2003, όταν τιμήσατε το Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Μ. με την επίσκεψή σας στα γραφεία του, οπότε δεν επανερχόμαστε.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Δεδομένου ότι η ανάπτυξη του βορειοελλαδικού χώρου είναι θέμα βαθύτατα πολιτικό και εθνικό, παραθέτουμε τους παρακάτω τομείς, με τους οποίους θεωρούμε ότι η Πολιτεία πρέπει να ασχοληθεί άμεσα και αποτελεσματικά:

1. Αναπτυξιακός Σχεδιασμός

Δεδομένα:

Δυστυχώς συνεχίζεται η αφαίμαξη της Θεσσαλονίκης και της Κεντρικής Μακεδονίας από το επιχειρησιακό, επιστημονικό, τεχνικό και πολιτιστικό της δυναμικό, που οδεύει προς το κέντρο αναζητώντας καλύτερη τύχη, ενώ η ανεργία στην περιοχή συνεχώς αυξάνει. Το θεσμικό πλαίσιο και οι δράσεις των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και του Π.Ε.Π./Κ.Μ. αδυνατούν να θεραπεύσουν ή τουλάχιστον να συγκρατήσουν τις δύο αυτές αρνητικές τάσεις.

Προτάσεις:

Απαιτείται αναθεώρηση του Αναπτυξιακού Νόμου με επενδυτικά κίνητρα που θα στοχεύουν στην μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων, θα αναδεικνύουν την παραγωγική βάση της Κεντρικής Μακεδονίας και θα δίνουν ιδιαίτερο βάρος στην υψηλή τεχνολογία και την προστασία του περιβάλλοντος. Παράλληλα θα πρέπει να ολοκληρωθούν οι υποδομές στη Βόρεια Ελλάδα που συνδέονται άμεσα με την εξωστρεφή αναπτυξιακή πολιτική που πρέπει να ακολουθήσει η χώρα μας προς τα Βαλκάνια και τις Παρευξινίες χώρες, όπως

- Ολοκλήρωση του Π.Α.Θ.Ε., της Εγνατίας οδού και των καθέτων αξόνων της
- Ολοκλήρωση του 6^{ου} προβλήτα και αναβάθμιση του επιβατικού λιμένα Θεσσαλονίκης
- Ολοκλήρωση της διπλής σιδηροδρομικής γραμμής Αθηνών – Θεσσαλονίκης και βελτίωση του σιδηροδρομικού δικτύου στη Βόρεια Ελλάδα (Σιδηροδρομική Εγνατία)
- Αναβάθμιση των υφισταμένων ΒΙ.ΠΕ. και δημιουργία βιώσιμων ΒΙ.ΠΑ.
- Βελτίωση του οδικού άξονα Θεσσαλονίκη – Έδεσσα – Φλώρινα.
- Ολοκλήρωση του οδικού άξονα Θεσσαλονίκη – Πολύγυρος – Άγιο Όρος
- Διαπλάτυνση του οδικού άξονα Θεσσαλονίκη – Κιλκίς και σύνδεση με την Εγνατία οδό
- Βελτίωση του οδικού δικτύου της Χαλκιδικής στο τμήμα Νέα Μουδανιά – Νικήτη και την ορεινή χάραξη της χερσονήσου της Κασσάνδρας

2. Χωροταξικός Σχεδιασμός

Δεδομένα:

Ανυπαρξία Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου. Αδυναμίες του Χωροταξικού Σχεδιασμού της Π.Κ.Μ. (παρά την καθυστέρηση στην ολοκλήρωσή του). Ανάπτυξη της Θεσσαλονίκης με Ρυθμιστικό Σχέδιο του 1985 και χωρίς θεσμοθετημένες Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου.

Προτάσεις:

Άμεση ολοκλήρωση του Εθνικού Χ.Σ. προκειμένου να καθοριστούν οι βασικές στρατηγικές επιλογές για την ανάπτυξη της Περιφέρειας και ο ρόλος της Θεσσαλονίκης στον εθνικό χώρο.

Εξειδίκευση του Χωροταξικού Σχεδίου Κεντρικής Μακεδονίας με σαφείς προσανατολισμούς, ανάπτυξης σεναρίων σχετικά με τις πληθυσμιακές εξελίξεις, την απασχόληση, την εκτίμηση των αναγκαίων επενδύσεων κατά τομέα για την υλοποίηση των σεναρίων, έμφαση στη συμβολή του πρωτογενή τομέα για την οικονομία της περιοχής και προσδιορισμός των αναγκαίων δράσεων για την υλοποίηση των στόχων.

Σχεδιασμός της ανάπτυξης στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης με

- Την οριστικοποίηση των χρήσεων στις Ζ.Ο.Ε..
- Τη διεύρυνση της περιαστικής ζώνης του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης ώστε να ανταποκρίνεται όχι μόνο στο σημερινό χάρτη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και στην περιοχή επιρροής μιας Μητροπολιτικής Θεσσαλονίκης.
- Την αναθεώρηση του ρυθμιστικού σχεδίου για το συντονισμό και εναρμόνιση των επιμέρους πολιτικών προγραμμάτων και επενδυτικών σχεδίων με στόχο να εξασφαλιστεί η ισόρροπη και αειφόρος ανάπτυξη και ιδιαίτερα η οργανωμένη ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων και η αποτελεσματική αντιμετώπιση των ειδικών περιβαλλοντικών και οικιστικών προβλημάτων.

3. Περιβάλλον

Δεδομένα:

Απουσία πολιτικής, ελλείψεις σε θεσμούς, κονδύλια, έργα. Ανύπαρκτος περιβαλλοντικός σχεδιασμός και αποσπασματικά έργα και επεμβάσεις. Γραφειοκρατική συμμόρφωση του εθνικού θεσμικού πλαισίου στις Ευρωπαϊκές Οδηγίες. Σημαντικές συνέπειες στην οικονομία και στην εικόνα της χώρας λόγω ποινών, αλλά κυρίως στην ποιότητα ζωής των σημερινών και των μελλοντικών κατοίκων της.

Προτάσεις:

Αξιοποίηση προτάσεων του Τ.Ε.Ε. από το 1993 στο πλαίσιο μελέτης για τα αναγκαία έργα και δράσεις για το περιβάλλον της χώρας, σε ορίζοντα 12ετίας, με χρονοδιαγράμματα και κόστη.

Άμεση θεσμοθέτηση και οργάνωση της διαχείρισης των επικινδύνων αποβλήτων με κατασκευή έργων σε πανελλαδικό επίπεδο. Υλοποίηση έργων αξιοποίησης και ανακύκλωσης στερεών αποβλήτων. Ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων (Εδώ θεσμικό εργαλείο υπήρχε από το 1987, πολύ πριν την έναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60 αλλά η διαμάχη των υπουργείων, η οποία συνεχίζεται, δεν επέτρεψε την εφαρμογή του).

Για την Κεντρική Μακεδονία: Απαιτούνται κονδύλια 550 εκατομμυρίων ευρώ για τα έργα ολοκληρωμένης διαχείρισης υγρών και στερεών αστικών αποβλήτων, σύμφωνα με τη μελέτη του 2003 του ΤΕΕ/ΤΚΜ (σημείωση : Το ΠΕΠ ΚΜ προέβλεπε 48 εκατομμύρια ευρώ για αντίστοιχα έργα (Μέτρο 2.1), συμπεριλαμβανομένης της ύδρευσης).

Φορέας και σχέδιο δράσης για το Θερμαϊκό (πρόταση του 1993 του Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Μ.)

Αναγνώριση της αποκατάστασης της λίμνης Κορώνειας ως θέμα εθνικής σημασίας και σχετική αντιμετώπισή του.

Για την Θεσσαλονίκη απαιτούνται:

Στην ύδρευση: (Μετά και τα πρόσφατα προβλήματα)

Έργα προϋπολογισμού 150 εκ. ευρώ

Στην αποχέτευση Λυμάτων:

Έργα προϋπολογισμού 60 εκ. ευρώ

Στην αποχέτευση Ομβρίων και την αντιπλημμυρική προστασία:

Διαχείριση των δικτύων ομβρίων σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο (από το 2001 την ευθύνη έχει το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.). Κατασκευή των έργων που θα λύσουν τα άμεσα προβλήματα και τις αναγκαιότητες για μια καταρχήν αντιπλημμυρική θωράκιση της πόλης, τα οποία από το ΤΕΕ/ΤΚΜ καταγράφηκαν, σε 10 επικίνδυνα σημεία-δράσεις με κόστος περίπου 60 εκ. ευρώ.

Συνολικά τα αντιπλημμυρικά έργα που χρειάζεται η πόλη προϋπολογίζονται σε 180 εκ. ευρώ.

4. Πολιτισμός

Δεδομένα:

Αδράνεια και γραφειοκρατικές διαδικασίες για τη διαφύλαξη του μνημειακού κεφαλαίου. Αποσπασματικά σχέδια και δράσεις. Κατά περίπτωση μέτρα, ενίοτε χάριν ιδιωτικών συμφερόντων. Αποχαρακτηρισμοί μνημείων και συνόλων της νεώτερης αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Πολλές αίθουσες - κελύφη πολιτισμού χωρίς περιεχόμενο και λίγοι θεσμοί, κληρονομιά του 1997. Ισχνή παραγωγή πολιτισμικού αγαθού, με εμβέλεια ευρύτερη των ορίων της περιοχής.

Προτάσεις:

Συνολικό σχέδιο και δράσεις τύπου «Ενοποίηση των πολιτιστικών χώρων». Ενδυνάμωση – διεύρυνση των υπαρχόντων θεσμών, όπως το Φεστιβάλ Κινηματογράφου και δημιουργία νέων. Εμπνευσμένες δράσεις και κίνητρα για την πλήρωση των υπαρκτών χώρων με δημιουργούς και κοινό.

Αυστηρότερα κριτήρια για τον αποχαρακτηρισμό μνημείων και συνόλων της νεώτερης αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και τις επεμβάσεις σε αυτά, θέσπιση αποτελεσματικότερων κινήτρων για τη διατήρηση και ανάδειξή τους ως πολύτιμο πολιτιστικό αγαθό.

Είναι καιρός να αντιμετωπιστεί το θέμα με την πρέπουσα σοβαρότητα, δεδομένου ότι οι πόλεις σήμερα δεν ξανασχεδιάζονται, επομένως πρέπει να αξιοποιηθεί σωστά το τεράστιο ιστορικό οικοδομικό απόθεμα.

Κύριε πρωθυπουργέ,

Τα χρονικά περιθώρια για τη Θεσσαλονίκη είναι ελάχιστα, όχι για την επιτυχία κάποιου στόχου όπως, τηρουμένων των αναλογιών, οι Ολυμπιακοί Αγώνες ή η EXPO 2008, αλλά για την επιβίωσή της.

Το ΤΕΕ/ΤΚΜ θεωρεί ότι η ανάληψη της EXPO θα υποστηρίξει, όχι μόνο τη διεθνή προβολή της πόλης αλλά και την αναγκαστική δρομολόγηση κάποιων αναγκαίων έργων και δράσεων. Προφανώς το σχήμα είναι πρωθύστερο και διόλου ορθολογικό αλλά, όπως απέδειξε η πρόσφατη εμπειρία της Αθήνας 2004, είναι το μόνο που λειτουργεί.

Το ΤΕΕ/ΤΚΜ, ασκώντας το ρόλο του Τεχνικού Συμβούλου στην περιοχή εμβέλειάς του, θα είναι συνεργάτης σας για την επιτυχή ολοκλήρωση των παραπάνω στόχων αλλά και των βέλτιστων και ευρύτερων που οφείλει να θέσει, ασκώντας τον δικό της ρόλο, η Πολιτεία.

Με εκτίμηση

Για το ΤΕΕ/ΤΚΜ
Ο Πρόεδρος

Σάκης Τζακόπουλος